

مرکز پزشکی، آموزشی و درمانی آیت ا... طالقانی

تغذیه در پیوند کبد و کلیه

شماره سند: PF-TR-02

ویرایش: اول

تاریخ ابلاغ: ۹۷/۰۲/۲۳

مقدمه:

پیوند کبد از روش های ادامه حیات برای بیماران مبتلا به سیروز کبدی، عفونت های ویروسی کبدی و مراحل حاد بیماری های کبدی می باشد. پیوند پانکراس نیز یکی از گزینه های درمان دیابت نوع یک است که به جلوگیری از پیشرفت نارسایی کلیه و عروق چشم ناشی از دیابت کمک می نماید.

پس از پیوند شما مهمترین مراقب عضو پیوند شده خود هستید. با رعایت رژیم غذایی صحیح به بهبود زخم ها و بازتوانی بدن بعد از عمل جراحی کمک نمایید.

شناخت کاملی از تمام داروهای خود، مقدار و زمان و علت مصرف آنها داشته باشید. داروها را به صورت منظم مصرف کرده و از تغییر مقدار آن بدون مشورت با پزشک خوداری نمایید. آزمایشات و ویزیت های مجدد توصیه شده از طرف اعضاء تیم پیوند را در زمان های درخواست شده انجام دهید. در طول هفته های بعد از عمل پیوند و به دلیل مصرف داروهای پیوند، بی اشتها، تغییر حس چشایی، احساس پر بودن معده، یا حالت تهوع معمول است. برای حل مشکلات ذکر شده راهکارهای ارائه شده را امتحان کنید.

بی اشتها و عدم تمایل به دریافت غذا

- مصرف چند وعده غذایی کوچک در طول روز
- استفاده از نوشیدنی هایی مانند شیر یا آب میوه در میان وعده ها
- خوداری از مصرف غذاهای چرب و نفاخ
- عدم مصرف مایعات همراه با غذا (نوشیدنی مایعات بین وعده های غذایی)

حالت تهوع

- مصرف موادی مانند نان خشک، ماکارونی، بیسکویت و میوه جات
- استفاده از نوشیدنی زنجبیل و شربت لیمو
- خوداری از مصرف غذاهای پرادویه و چرب عدم استفاده از غذاها به صورت داغ
- در صورت عدم بهبودی با پزشک خود تماس بگیرید.

تغییر حس چشایی

- استفاده از ادویه جات و چاشنی های بدون نمک برای بهبود طعم غذا
- مزه دار کردن مرغ، گوشت، ماهی قبل از پخت با استفاده از پیاز، سیر، آبلیمو یا آب نارنج
- نوشیدن مایعات خنک یا مکیدن آب نبات های سخت
- بدن شما پس از پیوند نیاز به پروتئین بیشتری دارد. میزان نیاز به پروتئین در بیماران پس از پیوند به شرایط بیمار بستگی دارد و کارشناس تغذیه میتواند در تنظیم یک برنامه غذایی مناسب به شما کمک نماید. برای تامین نیاز پروتئینی بدن مصرف غذاهای زیر توصیه میگردد:
- ماهی، ماکیان (مرغ و بوقلمون)، سفیده تخم مرغ، تخم مرغ (فقط ۳ تا ۴ عدد در هفته)، لبنیات کم چرب (پنیر، شیر، ماست)، گوشت گوساله یا بره بدون چربی، مغزهای بدون نمک (پسته، بادام، فندق، گردو)، کره بادام زمینی، بادام، حبوبات
- یک رژیم غذایی سالم شامل سبزیجات، میوه ها، غلات سیوس دار، لبنیات کم چرب یا بدون چربی، گوشت لخم، مرغ و بوقلمون، ماهی، تخم مرغ، مغزها و دانه ها میباشد.
- مصرف غذای کافی میتواند انرژی لازم را برای بدن شما تامین نماید و به تدریج وزن از دست رفته را جبران نماید. به جای استفاده از غذاهای کم ارزش (نوشابه، شیرینی، و...) از رژیم غذایی سالم استفاده نمایید.
- انتخاب یک رژیم غذایی سالم و داشتن برنامه فعالیت بدنی روزانه در جلوگیری از بروز اختلال چربی های خون، دیابت، چاقی و پرفشاری خون کمک خواهد نمود.

قند:

بعضی از داروهای مصرفی شما (مثل پردنیزولون) میتواند باعث افزایش قند خون گردد بنابراین از مصرف بی رویه موارد زیر خودداری کنید:

قند، شکر، عسل، کمپوت، آبمیوه های شیرین شده، نوشابه، ماءالشعیر، شکلات، شیرینی، مربا، ژله، انواع دسر، بستنی و آبمیوه. اگر افزایش قند خون شما از حد کنترل خارج شد باید تغییری در رژیم غذایی خود ایجاد نمایید:

- غذا را سه وعده در روز مطابق مقدار توصیه شده توسط پزشک یا کارشناس تغذیه در زمانهای منظم مصرف کنید.
- سعی کنید در میان وعده های خود از منابع غنی از پروتئین (پنیر ، تخم مرغ، شیر یا ماست) استفاده کنید.
- مصرف میوه ها را به یک واحد در هر وعده محدود کنید و به جای کمپوت از میوه های پخته شده در آب (بدون شکر استفاده کنید)

نمک:

جراحی و مصرف داروهایی مثل پردنیزولون میتواند باعث افزایش فشار خون شود.

مصرف نمک را در برنامه غذایی خود به کمتر از ۳ گرم در روز (نصف قاشق چایخوری) محدود نمایید. و برای طعم دادن به غذا از ادویه ها و سبزیجات معطر استفاده نمایید. از مصرف سوپ های آماده، عصاره سوپ ، سوسیس و کالباس، خیارشور، کنسرو سبزیجات، چیپس و کراکر نمکی خودداری کنید.

پتاسیم:

در صورت کاهش یا افزایش سطح پتاسیم خون در اثر مصرف داروها از پزشک یا متخصص تغذیه کمک بگیرید منابع غنی از پتاسیم (موز ، زردآلو، طالبی، کیوی، آلو، میوه های خشک، سس گوجه، جایگزین های نمک، کاکائو، اسفناج، سیب زمینی، کدو حلوائی، مغزها، کره بادام زمینی را محدود نمایید.

کنترل وزن و کلسترول خون:

- مصرف حداقل ۳ واحد سبزیجات در طول روز (سبزیجات تازه یا بخارپز شده)
- مصرف حداقل ۲ واحد میوه در طول روز
- مصرف نان های سبوس دار، حبوبات، سویا، برنج و ماکارونی سبوس دار
- مصرف حداکثر ۳ عدد تخم مرغ در هفته
- مصرف پنیر پاستوریزه کم چرب و کم نمک
- مصرف گوشت بدون چربی، مرغ و ماهی به صورت آب پز یا کبابی
- خودداری از مصرف روغن های جامد، کره و خامه و مصرف روغن های مایع (زیتون ، کانولا) در حد توصیه شده
- مصرف مقادیر کافی کلسیم در رژیم غذایی (حدود ۱۲۰۰ میلی گرم در روز) با مصرف مناسب شیر و لبنیات کم چرب یا بدون چربی
- خودداری از سرخ کردن غذاها
- نوشیدن مایعات به اندازه کافی (۶ تا ۸ لیوان)
- جدا کردن کلیه چربی های قابل مشاهده در گوشت و پوست مرغ قبل از پخت

- پیاده روی بهترین ورزش در طول ماههای اول پس از پیوند است که میتواند سیر بهبودی و کنترل وزن فرد کمک نماید. در مورد میزان فعالیت بدنی مجاز برای بیمار با تیم پیوند مشورت کنید.

بهداشت مواد غذایی:

- پس از عمل پیوند به دلیل کاهش سطح عملکرد دستگاه ایمنی بدن احتمال بروز عفونت افزایش میابد، بنابراین برای کاهش احتمال ابتلا به عفونت رعایت موارد زیر ضروری است:
- در هنگام خرید مواد غذایی به تاریخ تولید و تاریخ انقضاء مصرف توجه داشته باشید.
- گوشت ، مرغ و ماهی را از فروشگاههای معتبر تهیه نمایید.
- مواد غذایی خریداری شده را در اولین زمان ممکن در یخچال یا فریزر قرار دهید
- قبل از آماده سازی غذا دستها را کاملا بشویید
- تمام وسایل مورد استفاده در تهیه غذا (چاقوها و تخته کار) را کاملا شسته و خشک کنید
- میوه و سبزی را قبل از استفاده کاملا بشویید
- از مصرف سالادهای تهیه شده در خارج از منزل خودداری نمایید
- گوشت، مرغ و ماهی را برای یخ زدایی در داخل یخچال قرار دهید (نه در دمای اتاق)
- گوشت، مرغ و ماهی را به صورت کامل بپزید
- باقیمانده غذا را بیش از یکبار گرم نکنید و از غذاهای تازه استفاده کنید
- در زمان گرم کردن غذا از گرم شدن تمام قسمت های غذا اطمینان حاصل کنید. غذای گرم را به صورت گرم و غذای سرد را به صورت سرد میل نمایید.